

SZÍNHÁZI UJSÁG

SZERKESZTI
DR. LUGOSI
DÖME
FŐMUNKATÁRSOK: DR. KORNIS BÉLA,
ESZTERGOMI ÉS DR. SZEKERKE LAJOS

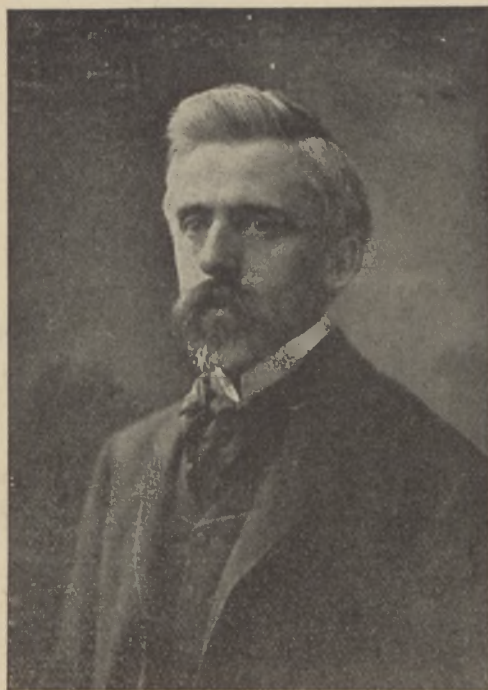
MEGJELENIK VAGY MEGJÁVÍTSÁK BEJELZÉS ELŐTT
DR. ARANY JÁNOS UTCA 16. SZEGED, TELEFON 743.

II. évfolyam, 21. szám. Szeged, 1911. május 21

TARTALOM:

Dr. Szekerke Lajos: König Péter. — Messinger
László: V. csoportos kiállítás a Művészházban. —
Vidor Marci verse. — Lugosi Döme: Mennek a
színészek. — Kálmány Béla: Akik elmennek. —
Könyvesház. — Melléklet: Dr. Szekerke Lajos:
A zenetörténet vázlata.

Szerkesztőség: Arany János-utca 16. Telefon 743.
Kiadóhivatal: Kárász-utca 10. szám. Telefon 196.

KÖNIG PÉTER

König Péter az én szememben mindig a csudálatra méltó energiát képviselte. Szinte hihetetlen, hogy ez a kis ember milyen lelkesedéssel és makacs kitartással tud küzdeni a kitűzött céljai megvalósításáért. S ezek a célok: a legtisztábbak és legnemesebbek.

Valami roppant munkaerőnek kell benne élni, hogy ily sok irányú, rengeteg időt és idegerőt igénylő munkát tud végezni. Akár-

mihez kezd, az mind sikerül neki, mert addig nem nyugszik, amig tervét meg nem valósítja.

A városi zeneiskola az ő vezetése alatt fejlődött hatalmas szervezetté, amely a vidéki zeneiskolák között a legelső helyen és mondhatjuk, hogy egyenesen fővárosi nivón áll. Mennyi fáradságos munka is kellett, amig ennek az iskolának tekintélyt tudott szerezni, amig az intézetet az emberekkel megkedveltette!

Ma már nem kell a zeneiskolát dicsérni. Nem szorul rá. Dicséri az önmagát. Különböztessen elmenni hangversenyeire és meghallgatni a tanítványok produkcióját. Nem kell hozzá különös szakértelem. Bárki megállapíthatja, hogy a tanítványokat a zene őszinte szeretetére oktatják és hogy az egészséges muzsikális érzék fejlesztésére mekkora súlyt fektetnek. Mindennek pedig nemcsak a tanítványok látják hasznát, hanem ennek egy másik, majdnem sokkal fontosabb szociális jelentősége is van. Ezek a fiatalok a maguk zenerajongását hazaviszik a családjukba és ilyesformán a zeneiskola valahogy az egész város lakosságát magához fűzi a zene szeretetében.

Hogy ebben az egész nagyszerű munkában, — mint kezdeményezőnek és állandó mozgatónak, — minő szerepe van König Péternek, azt le sem lehet röviden írni.

Mindez azonban alapjában véve csak kisebbik része az ő működésének. König Péter ennél sokkal fontosabb szerepet tölt be. Mert őszintén szólva, ő Szeged város zenei politikájának egyetlen vezetője, úgy a célok kitűzésében, mint a célok megvalósításában.

Talán természetes dolognak fogják tartani, hogy König Péternek a fenti tevékenységével kissé hosszasan foglalkoztam, holott végeredményében az mégis a város privát ügye és a város határán túl alig terjed, hisz elvégre Szeged város zenei életében újabban tapasztalható örvendetes fellendülés tulajdonképpen, kizárólag az ő munkájára vezethető vissza. És így: ez csupán az érdem elismerése.

Meg kell azonban emlékeznünk König Péter munkásságának egy másik és a szűk vidéki kereten túl emelkedő ágáról is. Jelesül König Péterről, *a zeneszerzőről*.

Ne tessék most azt várni, hogy itt hirtelen megállapítom a König Péter kompozícióinak végérvényes értékét, vagy esetleg be is skatulyázom a modern zenének valamely ágába. Nem. König Péter még nagy fejlődés előtt áll és hatalmas perspektívát ígér. Ne tessék azonban félre érteni.

Ezzel nem akarok az eddig megírt művek értékére holmi rejtett célzást tenni. Mert azokat tökéletes, befejezett és értékes műveknek tartom. Hanem csupán a zenei alkotó erejének fejlődési képességét, új benyomásokra való hajlandóságát jelzem.

Ami eddig előttünk áll, már ez magában is tisztán körvonalazza König Péter zeneszerzői egyéniségét.

Koncepcióban tiszta és viiágos művek ezek, amelyeknek architektonikus biztonságát megadja a szerzőnek a klasszikusokhoz való mérhetetlen tisztelete. Az egész művészetét általában valami maga-

sabbrendű objektivitás jellemzi, amely, — ha jól vettem észre, — az emheri lélek finom és elvont kilengéseinek vizsgálása helyett, inkább a szorosán vett zenei matéria művészi alakítására helyezi a fősúlyt. Ez az oka annak is, hogy zenéjében, ha szabadúgy mondani, — az ember háttérben marad és inkább a zenei anyag és apparátus nyomul előtérbe, ami az egész zenét a komponista privát személyétől mintegy külön szakítja.

És a technika nem is a zeneszerző élményeit szolgálja, hanem önmagáért, önmagában akar érdekelni.

Igazán zenei zene, amelyben a formális, architektónikus elemek öntudatosan lépnek fel nagyobb jelentőséggel.

Talán föltűnő, hogy König Péter zenéjéről csak úgy általános-ságban, a detailok szándékos elkerülésével beszélek. De ez egyenes következménye annak, hogy König Péter zenéje abszolút zene. Vagyis más szóval: irodalmi asszociációk nélkül hatni akaró zene.

Ha részleteiben akarnám jellemezni ezt a zenét, egyszerűbe meghamasitanám az egészet, mert szükségképpen asszociációkkal kellene dolgoznom, ami pedig ezt a zenét zeneitlenné, mert irodalmivá tenné és egyszersmind megfosztaná a spontán hatásától.

Azt hiszem nem leszek rossz jó, ha azt mondom, hogy König Pétertől a magyar zenevilág még igen sokat várhat, mert értékes, eredeti és nagy tudású tehetség, akinek különösen Szeged városa, soha le nem róható hálával tartozik.

SZEKERKE LAJOS DR.

MESSINGER LÁSZLÓ:

V. CSOPORTOS KIÁLLITÁS A MŰVÉSZHÁZBAN

(Megnyílt 1911. május 14.)

Kis igényekkel indultam erre a kiállításra és kielégítetlenül tértem onnan vissza. Tudtam, hogy ezek a kis, dadogó kiállítások nem hozzák kész egyéniségek jelét, de vártam, hogy valahol, színek közül, foltok alól kibújik a zseni csírája. Ezt nem kaptam meg; sőt, a legkevesebbet, még egy kis őszinteséget sem találtam az egészben. Úgyes dolgok, azt meg kell adni vannak közöttük, de ráismer az ember: ejnye, hisz' ezt én már láttam valahol!

Igy aztán elfoszlik az elismerés például Fontenay vicomte iránt is, ha a rajziróról eszembe jutnak Th. Heine remek ilusztrációi. És így az olajfestményei is, Morice Denis és Rippl Rónai hatását egyaránt éreztetvén, élvezhetetlenekké válnak. Így vagyok Prottmann Stella ügyes olaj-

festményeivel is. Nini, ez a pötytyögetett vászon! Ez a Boem Ritta neveltje. Braun Margit hideg olajképei a svédek, különösen Zorn hatása alatt állnak, Feiks Alfréd Monticellit, Csukássy Elemér Zügelt utánozza, Edelsheim Gyulai báró pedig olyan hihetetlenül rossz dilleltáns dolgokat állított ki, hogy egy VII—VIII. gimnázista jobbakat rajzol. Eredeti egyéniség talán az egyetlen Lebel Mária, de ennek a képei valami olyan hihetetlenül maszatos, kormos fakturával vannak megcsinálva, olyan értelmetlenek, (nem literátus, hanem festői szempontból) hogy snobság volna rámondani, ez szép, ez jó.

Feiks Jenőnek van még két elég érdekes arcképe, Huzella Pálnak is, egy ködöbő fiú mellett, ami talán a legjobb, (legalább becsületes) kép a kiállításon, Sas Ferenc pedig egy pár meglehetősen ügyesen stilizált képi pel szerepel. Ügyesek. De semmiből.

És ez nem művészet.
Ezek nem művészek.

VIDOR MARCI:

EGY NYÁRI KRITIKUSRÓL

*Szegényes volt a múzsatemplom,
Fütyült a szél az oldalán
És esőcseppek hulldogáltak
Merészen mindakét falán.
A publikum jaj tönkreázott,
S e nagy viharban mégsem fázott;
Meleg volt . . . Mért volt oly meleg?
Világos, mint az egyszeregy.*

*Majd összedőlt a deszkaodó,
Esővel versenyt szállt a dal . . .
A primadonna szőke szépség;
Bájos, sikkes és fiatal.
Tüze lehullt a padsorokra,
S a publikum fujt megbomolva;
Meleg volt, oh de nagy meleg . . .
Ragyogva égtek a szemek.*

*Vigság ömölt el minden arcon.
Csak egy volt a tömegben bús;
Bánatos szívvel, elvonulva
Ült ott a nyári kritikus.
Szerelmes volt, s szegény fejében
Kicirkalmazta éppen szépen
Dicshymnusát, mit holnap ad
A helyilap, a helyilap.*

*S az esőcseppek kongtak-bongtak,
A kritikus búsult szegény,
S az esőcseppek csak csillogtak
Szemén, s a feje tetején.
A primadonna fújta egyre,
Hol vigan, hol meg keseregve:
A deszkafal csak kopogott,
A kritikus úr zokogott.*

*Bezárult már a múzsatemplom
És megjelent a helyilap . . .
Milyen bájos a primadonna,
Teli volt mindegyik rovat:
Hangja üde, magas és fényes . . .
S a színház hozzá, az szegényes.
Behül az eső . . . s mindennap
Erről beszélt a helyilap.*

*Egy csillagos, szép nyári estén
Köpenyt cserélt a trobadour . . .
Szerelmes szívvel összekeltek
A primadonna és egy úr,
S a hang, mely tiszta, fényes éles,
Nem ragyogó, nem nagy, nem széles,
Nincs iskolázva, gixert kap,
Igy dühöngött a helyilap.*

LUGOSI DÖME:

MENNEK A SZINÉSZEK . . .

Ujlaki Antallal, — ki atyai barátom, — jómultkor a színészekről beszéltünk. Erről a kedves hohém családról, melynek ninksenek szülői s nem lesznek árvái. Testvér itt mindenki, aki az élet szépségeinek kihasználásában úgy gondolkozik, ahogy érzése kívánja, szive sóvárogja.

— Színészek társadalmi helyzetéről — mondta Ujlaki Antal, — még nem irt senki. A színész két, talán öt évig egy helyben él, azután — amikor már családi tűzhelyet épített — kezébe veszi a vándorbotot s a kis gyermekekkel, öreg anyóssal át kell hurcolkodni az ország másik részébe s ott is barátságos arcot kell mutatni, meghajolni a polgármester és a tábornok előtt.

Nem szóltam semmit. Szemem a Széchenyi-tér gazdag virágaira tévedt. Illatos levegőt hozott felénk a szél. Friss bűbájos, életerőtől duzzadó tavasz terjedt szerteszét. Az emberek örültek, szemük fürdött a táncos napsugárban s mindenki mosolygott, amerre jártunk.

Komoran, szótlánul mentünk egymás mellett. Felnéztem a csillogó égboltozatra. A messzeszálló porszem vigan repült a felhők felé. Apró ezüst báránycák vonultak ott néma csöndben, sem bégetés, sem kolomp nem hallatszott idáig. Mögöttük, kullogott feketesubás juhász, tenyérynai feketefelhő. Ezt a feketeséget néztem. Fájt, hogy a világító égbolt harmoniáját mezavarja a félmarok szürkeség, mely már jobbra is, ballra is eret húzott maga után.

A kis komor felhő megállt a színház fölött, ahol derű és vigság, mosoly és kacagás tartják főúri pompás lakásukat. Az öröm és nevetés elállt egy percre a szürkeségen nem tört át a napsugár, melp hirdette az eljövendő virágillatú, ködpárás, könnyharmatú hajnalokat.

A színház előtt állt egy két alak. A szemük kereste a napot, melyet eltakar a tovaszálló szenyves ködalkotás. A nap már rég a fáradt arcokon ült, de tekintünk csak azt a kis komor porkavarót nézte. Ők is arra mennek . . .

Elmennek vándorbottal kezükben, lyukas tarisznyával a vállukon. Utánuk kocog a tarka ronggyal teli szekér. Ott ül a bakon a kis fiú. Örül a lónak, útnak s tapsol kacsóival:

— Gyi fakó! Gyi cocó!

És a színész ballag előre. Nincs othona, nincs megnyugvása. Mindenütt előlről kell kezdeni az életet. Ott ahol elhagyta, de mégis elülről. Amint megy messzebb távolabb, feszül a sziv hurja. Egyik vége a hurnak, valahogy itt akadt. Barátok, hű közönség és mindenki szeretete fogta meg. A húr másik végét húzák tovább. Az feszül és pattan egyet, elszakad.

Tompán hallatszik a húr szakadása. Nem zeng már rajta semmi nóta, nem kesereg rajta dal. Nótázni, dalolni fog még ezután is, de mégis, itt szakadt el. Itt, ahol mindenki szerette, ahol mindenki tisztelte,

De azért megy előre. Búsán feltekint az útmutatóra. Merre menjen, merre keressen új embereket, új sziveket?

LOVRANA Osztrák Riviera

Villa Jure Schwarzenberg-féle pensió

Teljesen újra berendezve. Gyönyörű szép, kényelmes szobák villanyvilágítással. Nagy terasok és erkélyek. Pormentes fekvés. Pompás tengeri kilátások minden oldalról. Kifűnő jó konyna. Közel a kikötőhöz, tengeri fürdőhöz és villamosvasúthoz. Pensió 8 kor.-tól feljebb.

KÁLMÁNY BÉLA

AKIK ELMENNEK

Baróthy Antal és neje Almássy Julia. Szegeden néhány éve kötöttek házasságot: a jellem-apaszínész és drámai anyaszínésznő. E vonatkozás kívül is sok szál ideofúzi őket a városhoz. Almássy Julia Csóka Sándor volt szinigazgató özvegye kiváló képességeivel sok estén át művészetet nyújtott a szegedi közönségnek. Szerepei közül, melyeket e színévadban játszott, felemlithetjük az „Obsitos“ Nemezetes aszszonyát, „Balsa szüz“ hercegné, „A bor“ Szunyogné szerepeit. Legutóbb a „Testőr“ Mama szerepében adott alkalmat a lelkes színházbajáróknak, akik nyílt színen tapsolták, tekintet nélkül arra, hogy Mészáros Giza, vagy Csor-tos vendégszerepeltek. Baróthy Antal a kedélyes színészek mintaképe. Szinpadon könnyfacsaró keserűséggel játszik, amint kilép a szinpadról, vig, élces. Legértékesebb alkotása a „Kisértetekben“ az asztalosmester. Valódi Ibsen

alakot teremtett s tapsra kényszerítette a legöregebb színházlátogatókat is. Fel-
említjük szerepei közül még Lőrinc szerzetest (Romeó és Julia), Gül Babá-t. A Baróthy pár szeptembertől a győr-soproni szintársulathoz szerződött.

Békefi Lajos és neje Koppán

Margit. Az a különbség, hogy van operett és opera énekes, Békefi Lajos személyében megtalálja cáfolatát. A legnehezebb operaparti éneklésénél is különös figyelmet fordított a játékra, a legkönnyebb operett szerep éneklésénél is igyekezett énekével művészi hatást kelteni. Egy-egy szerepe örökké emlékezetes marad pld. „Carmen“ Don Joseja drámai játéka és tökéletes énekelőadása, mely szerepét hasonlóan követik „Traviata“ Germond Alfrédja, „Trobador“ Manricója. Operettszerepei is hasonló művészeti előadást találtak Békefi Lajosnál; ő megszüntette a maga személyében — a két műfaj közötti különbséget, „Tiszturak a zárdában“ Gontran dő Szolánzs, „Vig özvegy“ Daniló, „Délbáb“ Nárcisz, „Varázskeringő“ Niki, „Elvált asszony“ Karel, „Luxemburg grófja“, „Muzsikusleány“ Károly, Hoffmann meséi, „Vándorlegény“ Fülöp her-

ceg, „Cigányszerlem“ Józsi szerepei egy-egy sikerteljes alakítását jelentik. **B. Koppán Margit** jóformán Szegeden lépett szinpadra első nagy szerepeit minden-

esetre itt alakította. Szeretettel méltó kedvessége, bájos vidámsága rokonszenvessé, közkedvelté tette igen hamar. Szerepei, melyeket az idén is játszott: „Gül baba“ Leila, „Svihákok“ Rudi v. Muggenheim, „Muzsikusleány“ Montebelli, „János vitéz“ Iluska, „Hoffman meséi“ Miklós, „Narancsvirág“, „Cigányszeretem“ Jolán. Talán legutolsó szerepe folytán mondhatjuk el, hogy Békefiné a legnagyobb szubrett szerepek eljátszására való képességgel — kiválósággal rendelkezik. A szegedi közönség e kedvencei szeptembertől a „Délvidéki színikerület“ igazgatójához szerződtek.

Felhő Rózsi. Még nem búcsúzott el a szegedi színházról, amikor e sorokat írom. De mindenféle csak erről beszélnek. Valóságos versenygés folyik egyesek között csupán azért hogy megmutassák Felhő Rozsinak, mennyire szerették mennyire nem szívesen búcsúznak

el tőle. Felhő Rózsi művészetének titka sok. Talán első e titkok közül a gondos szereptanulás, mely alatt, úgy a szöveg mint a zenei rész, a dallam tanulását értem. Második titka az, hogy bár minden ízében és vonatkozásában azt a szerepet játssza, melyet a színlap hirdet, minden dala különálló gyöngyszem s a gyöngyszemek csillogó sorozatából állítja össze szerepének fényét, finomságát. Felhő Rózsi ezért fogja szeptembertől Budapesten a Nagy Endre kabaréjában nagy sikereit aratni. A kabaré művészet (mert az is művészet) a kis dolgok művészete. Mégis szívesebben látnak volna operett színpadon, mert azt a csapongó jókedvet nem szabad beleszorítani „három-dal egy szám“ szűk keretébe. Ezidei szerepeit szomorúan ideiktatjuk. Nem írjuk, hogy örökébe másképp, hisz még nem született senki, aki képes volna erre a dús örökségre. Szerepei: (Varázskeringő) Franci, Muzsikusleány, (Dollár királynő) Daisy Gray, Vera Violetta, (Baba) Alezia, Duda kisasszony, (Édes öregem) Toni, (Obsitos) Piroska, Délibáb, Lotti. Bob herceg, (Luxenburg grófja) Juliette, (Postás fiú és a húga) Klára, (Gül baba) Gábor diák, (Vig özvegy) Hanna, (Cigányszeretem) Ilona, János vitéz, (Vándorlegény)

Okuli, (Kis szökevény) Winnifred, (Carmen) Micaela, A leánya.

Fodor Ella. Szegeden lépett színpadra először. De nem csak ez magyaráz-

za a szegedi közönség szeretetét iránta. Iparkodás, a felfelétörés vágya jelezték pályája kezdetét. Ma az iparkodásból szorgos készültség, a lenni vágyásból kiforrott művészegyéniség lett. Bámulatba ejtő finom ízlése van. Ez a szerep felfogásánál kezdődik s a külső megjelenésben végződik. Szerepkörére naiva, de tudása hősnői. Nem az estivilágítás a szuffiták álvilága kelti nála a szépség illúzióját, egyenisége, lebilincselő modora az álszemérem nélküli nyíltság es őszinteség rabjává teszik a nézőt, az egész közönséget. Budán, Krecsányi társulatánál fog fellépni legelsőbb azután, hogy a szeged-gyulai szazon véget ér. Kész reportoárral megy a temesvári, félig pesti társulathoz. Idei szerepei: (A tolvaj) Marie Luis, (Balga szűz) Diane, (Testőr) színésznő, (Romeo és Julia,) (Bánk bán) Melinda, (Ördög) Jolán, (Taifun) Kerner Ilona, (Sárga liliom) Judit, (Medikus) Riza, A tanítónő.

Juhászné Pajor Ágnes.

Pécsre szerződött. Elképzelem,

hogyan húzódnak mosolyra az epéskedésre, szomorú szegletességre szokott ajkak. Itt jubilálta 30 éves művészkedését, de úgy ünnepelték, mintha 30 évig Szegeden színészkedett volna. Vigságot keltő szerepei közül talán elég lesz említeni: Kameliás hölgy: Prudence, Gül baba: Zuleika, Vándorlegény: Libuska, Tiszturak a zárdában: Oportuna, (jubiláns szerep), A bor: Göre Gáborné, Zsába: Leclapierné. Énekes szerepei közül a két legkiválóbb: Cigánybáróban: Cipra, Troubadurban: Azucena.

Kende Paula. Lelki szépségekben gazdag, mégis nagy kincstárából két gyémánt csillogása, elhomályosítja a többinek fényét: bájos és szerény. Bájos és ebben a szóban ki akarok fejezni minden lelki szépséget. A kedvességet, ügyes, fordulatossá szellemességet, mások tisztelését és szeretetét, a jó és szép iránti fokozott vonzalmat. Szerény, bár nem elzárkózott. Következetes és akaratos ebben, végzetesen megnyugszik a magasság rendelkezéseiben, nem zúgolódik s őszhangban él saját magával. Szerepkészültségét műgond jellemzi. Magas nézőponttól vizsgálódik. Minden szerepében megtalálja a különösen szépét, a különösen bájosat.

Lugosy Béla. Debrecenből jött s Budapestre megy. Azonban ez az egy év, amit Szegeden töltött, amikor önfegyelmelte fiatalágát — nagy jelentőségű lett fejlődésében. Rokonszenves külsőt kiváló színészi tulajdonságok kísérték. Ábrázolásaiban arra törekekedett, hogy magát a szerepet rokonszenvenné, elfogadhatóvá tegye. Amellett lélektanilag megokolja alakjainak cselekedetét. Szeptemberben Budapesten a Magyar színház színpadán lép fel. Előre feljegyezzük észére a sikert. Képességei bizonyára ott is érvényesülnek. Itt játszott szerepei közül valók: (Romeó és Julia) Romeo, (Bilincsek) Simon, (Amihez minden asszony ért) Schand John, (Kaméliás hölgy) Armand, (Taifun) Lindner Ottó, (Karenin Anna) Wronski, (Szent liget) Zakuskin, (Sárga liliom) főherceg, Medikus és (Anatol) Max.

Lemondás, melynek csak keserősége van, de nincs keserősége; reménykedés, mely soha nem lesz beteljesülés; bánat, melynek nincs jajgatása csak panaszos, fájó könnyei. Lelki szépségűek az ő alakjai. Ajakán pedig ömlik a magyar szó. Búbajos muzsika, mely a primhegedűvel kezdődik s a gordonka zöngése adja az utolsó akkordot. Alakításai gyönyörűséget keltenek. Maggie (Amihez minden asszony ért) minden női bájt, a lelki szépséget, lemondást és őrangyaloskodást testesítette meg. A testőr színésznője, amely pedig beugrás volt, oly élénk érdeklődést keltett fel, amely páratlan a vidéki színházéletben. A többi közül csak az előttünk lefolyt szezon szépsikerű szerepeit iktatjuk ide: Becstelen szép zsidó asszonya, (Szentliget) Francine, (Bábjáték) Fernamde.

Mezei Andor. Békefiékkal együtt megy a Délvidéki szinikerülethez. Meleg bársonyos baritonhangja, melynek nagy terjedelme is már tiszteletet érdemel sokszor és nagy sikert ért el a szegedi szinpadon. Olyan szinpadon mely operaelőadásokat tart, megbecsülhetetlen Mezei Andor, aki nemcsak mint baritonista, hanem mint rendező is erőssége volt a szegedi szinpadnak. Az idei opera szerepei közül Troubadourban Luna gróf, Hercegkisasszonyban Hadzsi Stávros és Carmenben Escamillóval ért el különös nagy sikert. Többi szerepei is méltán helyt állnak az előbbieket mellett. Ezek: „Obsitos“ Andris, „Cigánybáró“ Gábor diák, Ripp van Winkle, „Éges öregem“ Drechsler.

Nagy Dezső és neje Reményi Sári. Különösen egy-két francia vigjáték kedélyes apa szerepében kedvelték meg. Magyar vonatkozású szerepei, hasonló szép sikert biztosítottak számára. A sárga csikó pusztabirája, A csikós Mártonja, egy-egy tősgyökeres magyar alakot mutatott be. Szerepei: (Kis cukros) Lapis-tolle, (Csitulj szivem) Mantinel, (Dollár királynő) Cauder, (Aranylakodalom) Krausz bácsi, (Cigánybáró) Zsupán, (Cigányszerelem) korcsmáros. *Reményi Sári* egyetlen nagy szerepe Gül babában Leila volt. Sajnos hosszas betegsége távol-tartotta a szinpadtól.

Nyárai Antal. Ő is elmegy, elviszi a hangulatot, az impressziót, elviszi a legértékesebb művészt, őt magát. Művészetének nagyságát abban látom, hogy ő hallgatóiban nem múló, hanem — legkevesebb egy egész estére szóló hangulatot ébresszen fel. Nem a kis, pillanatig tartó, hanem a nagy eseményszámba menő sikerek művésze. Ez nem jelenti azt, hogy kis dolgokban nem alkot művészt. Hiszen a kabaré deszkáin megszokta azt, hogy a közönség tomboló nevetése egy másik dalszáma után a fulldokló sirásba menjen át. Legutóbb a Medikus Schwarz szerepében és a Sárga lilium Nácijában — egy-egy szinte jelentéktelen kis szerep — oly nagyot alkotott, hogy a főszerepek sikere méltó csupán ezekhez. Sajátos megfigyelésekből alkotta egyéniségének lélektanát, amelyből, mint tükrökből visszaverődnek meglátásai, megérzései. Szinjátszó-i képessége a sokoldalúság fogalmával határos. Operettek, drámák, vigjátékok és komédiák egyaránt rejtegetnek egy-egy „Nyárai szerepet!“. Szegeden szer-

ződésének utolsó évében e szerepevel aratott jelentős sikert: (Obsitos) Százszorszép, (Póstásfiú és húga) Muki, (Svihákok) Blitz Fritz, (Muzsikusleány) Haydn, (Kormánybiztos) Tuzár, (Dollárkirálynő) Dénes László, (Kis szökevény) Flípper, (Medikus) Schwarz, (Sárga lilium) Náci, (Szabin nők) Rettegi, (Robin orvos) Garrik, (Vera Violetta) René, (Vándorlegény) Straubinger, Zseniben az álzseni. A kiváló alakítások egész sorozata ez, mely sorozatból kiemelkedik valamennyi s mind Nyárai legjobb szerepének vallják magukat. Nyárai Antal szeptembertől a pécsi közönség előtt aratja újabb és mindig szélesebbkörű sikereit.

Oláh Ferenc. Nem búcsúzott el hivatalosan, nem is kívánta, hogy barátai, ismerősei és tisztelői vonzalmaik kifejezése képen egy este kizárólag az ő sz. nészkedésének adózzanak. Uri embernek tartja magát és közönségével szemben is úgy viselkedik mint ahogy úriemberek egymásközt szoktak. Van egy-két úrszerepe. Ezeken meglát-szik felfogása. A kivándorlók Hatfaludy hercege, Szent liget államtitkárja, nem-csak mint színési produkciók érdeke-sek, hanem a gondos figyelő megállá-píthatja a szerep egész lényegén ural-kodó urat. Érdekes hogy bár nem ez a szerepköre, jellem szerepeket is kiválóan alakított. „A kard becsületé“-ben Hoff-mann századost, a „Sárga liliom“-ban a főkapitányt, a „Tanítónő“-ben a ta-nítót játszotta emlékezetes sikerrel. A klasszikusok megértése és játsszása te-hetségének különös értéke. III. Ri-chardban Buckingham herceget, Othel-loban Jagót, Hamletben Claudiust játszotta. Miskolcra Palágyi szintársulatához szerződött.

Pesti Kálmán. Az élet zajától visszavonult, csendben élő művész-ember. A maga nézőpontjából figyeli, vizsgálja az embereket. Nem tűnik el egy szó, egy mozdulat, anélkül, hogy az fel ne tűnjék neki s azt meg ne rögzítené. Vannak olyan ala-kitásai, melyek a kiváló és művészi jelleget hordozzák magukon. Utolsó ilyen nagy alakítása volt „A medi-kus“-ban Arrak. Telve az ember gyarlóságaival, hibáival, a borközötti igazmondásával, győztes vidéki, kis látókörű szatócs, aki mégsem bir a fiával, aki kijózanodik az erős indu-latok folytán. Ez a szerepvázlata Pesti Kálmán Arrakjának. Még egy ilyen nagy kabinetalakítással tette nevezetessé az idei szezont: „A bi-lincsek“-ben Salamon bácsi jószágos, szeretetre méltó, féltő gonddal teli barátságos alakjával. Többi idei szerepei közül valók: (Cigányszere-lem) Dragotin, (Gül baba) Zülfikár, (Denevér) Frosch, (Három testőr) Latorka, (Svihákok) Gilka Adolár. Szeptembertől a budapesti „kamara-jájék szintársulat tagja, melynek Feld Irén az igazgatója. Pesti Kálmán

mint helyszerző is emlékezetes marad Szegeden. A „Hetedik“ c. operettjére sok színházbajáró emlékezik vissza kellemesen.

Sümegei Ödön. „Luxemburg grófja“-ban búcsúzott el. Brissardot énekelte s tisztelői az ezüst és baberkoszorúkon kívül tapsokkal is kitüntették.“ Igy szólna a száraz tudósítás Sümegei Ödön távozásáról, ha nem volna helyszerző s ha nem szeretnénk színészi alkotásait. Szerepei: (Vig özvegy) Rosillon Kamil, (Elvált asszony) Desteldank Lukács, (Carmen) Zuniga, (Három testőr) Flóris báró, (Troubadour) Fernando, (János vitéz) strázsamester, (Cigányszerelem) Dragotin. E szezenban mutatta be a társulat „Délibáb“ c. operettjét, melynek kedves, poetikus jelenetei mögöl előtört Sümegei östehetségtől duzzadó magyarsága. A szöveg kedves, fordulatos; nem szükkölködik azonban humorban sem a libretto. Szeptember-től Palágyi miskolci szintársulatához szerződött.

Szalay Károly a harmadik helyi szerző a színészek közül. „Erdős Julcsa“ c. népszínművével meg akarta mutatni, hogy a népszínmű napja még nem áldozott le, csak az a baj, hogy az író emberek nem tudnak ilyent írni. Mint a színház szorgalmas ügyelője dolgozott 10 évig Makó Lajos társulatánál, Ösztől a budapesti Népopera ügyelője.

Várnay Janka. Tavasszal megy el s vajjon ha elmegy, — hisz ő maga a tavasz — nem fordul-e meg egyszerre az időjárás és a szigorú télapó rázza majd nyakunk közé kellemetlen fehér pelyheket? Ó a tavasz, a fiatalság, az egészséges élet szobra, vagy festménye. Mert a megjelenése is maga művészi hatású, olyan mint egy francia kép, vagy olasz szobor. Színpadi sikereit szépségével kezdte. Ma már odafejlődött, hogy ha kevésbé volna szép,

akkor is nagy hatást érhetne el színészművész tehetségével. Aranyos derű árad szét a színpadon, amikor megjelenik, üdeség és illat terjed el a színházban. A pesti színházigazgatók versengtek érte, közben az élelmes új pozsonyi színház igazgató elszerezdette. Szerepei közül csak egy-kettőt ígatok ide: (Ördög) Elza, (Három testőr) Luíza, (Beulmans kisasszony házassága) Suzanne, (A kis lord) Errol Cedrik, (Robin orvos) Mary, (Az egér) Márta. A bájos naiva, aki örökké vig hangulatot keltett derűs mesolyával, virágzapor és koszorúk enyhítette fájdalmaseste vált meg szegedi közönségétől. A búcsú — nem tudom — kinek okozott nagyobb fájdalmat, Várnay Jankának-e vagy a közönségnek?

Felhő-Album összeállította Lugosi Döme

Az albumba irtak: Felhő Rózsi, Balla Jenő, Cobor Péter, Hollósi Ödön, Balassa József, Szentiványi Gyula, Kún József, Szekerke Lajos, Bródy Mihály, Pásztor József, Némédi Gyula dr. Vigh Ferenc, Szmollény Nándor, Dr. Török Béla. Sümegi Ödön, Ujlaki Antal, Márki Imre, Szinéry György, Sáfár László, Dr. Eisner Manó, Paál Jób, Lugosi Döme, Reéz Pál, Szöri József Szalay János.

Ára 30 fillér

Kapható: IFJ. ÁRVAY SÁNDOR könyvkereskedésében
SZEGED, Kárász-utca 10 szám.

:: KÖNYVESHÁZ ::

Irja: IFJ. JACOB GUSZTÁV

(Ebben a rovatban megemlékezünk minden olyan munkáról, amely a színpaddal összefügg és nyomtatásban címünkre érkezett. A megbírálásra szánt munkákat kérjük a szerkesztőségbe, vagy ifj. Jacob Gusztáv budapesti munkatársunk címére Budapest, I., Vérmező-út 16. küldeni.)

Kosztolányi Dezső „Őszi koncert. Kártya.” (Modern Könyvtár 54). A színi és modern költők között elsőkelő helyet foglal el Kosztolányi és hogy ez a hely méltán illeti meg, bizonyítja ez a most megjelent kötete is.

Kapos Andor „A tanító.” Horváth Ákos „Pompeji utolsó éje”. Két színmű. („Modern Könyvtár” 35.) Az öregedő tanító késői szerelme, viszafojtott vágyai szólnak hozzánk diszkrétan ebből a „Kamarajáték-”ban nagy sikerrel előadott színműből.

Lenkey Henrik és Szilágyi Emil „Májusi fagy.” Háromfelvonásos színmű. Nagy irodalmi értékkel bír és így nálunk ritkán színrekerülő munka ez az új színmű. Megérezzük, hogy az írók egész lelkük kitárták, a fájdalmaik, megsemmisült reményeik, ifjú ábrándjaik hozták a színpadra és a mikor ennek látjuk és halljuk, mintha a saját kálváriáink járnának meg újra.

Leonid Andrejew „Anathema.” „Ein tragisches Spiel in sieben Bildern. (J. Ladyschnikow Berlin.) Az igazságot, az isten képét kereső Anathema a Sátán-nagyszerű harca ez a színmű. Látszik, hogy nem kisebb ember mint Andrejew az alkotója; mert a mű megépítése, a jellemek rajza és az egész összehatása írójára vall. Oly rendkívüli oly nagy ez a mű e maga nemében a milyent az utóbbi időben alig irtak. A fordító *Karl Ritter* elhiteli velünk, hogy az eredetét olvassuk. Azt hiszem a mű nemcsak, mint könyvdrama, de színrehozva még inkább lenyűgözné nagyszerűségével hallgatóit.

Robert Raffay „Dammerstunde.” (Xenien Verlag Leipzig) Nem színmű ugyan, hanem regény, egy színész nő szerelme. A szerelemnek, a kielégítésre váró vágyaknak hatalmas, összecsengő ritka szépséggel, megirt dala. Megkapó a környezet festése, amelyben a szerelem, mint egy buja, gyönyörű délszaki virág járhatja rabjaival megőrjítő, halálos táncát.

G. Hillersperg „Die Befreiung Wiens.” Ein kulturgeschichtliches Drama in fünf Aufzügen. (Paul Knepler Wien). Ha csak a művelődéstörténet számára írta meg a szerző művét, akkor céljának megfelel. De ha színműnek tekintjük e munkát, akkor nagyon is közepes. Alakjai nem élnek, a kor maga egy festmény mozgás, nélkül. Amikor bele-dördülnek az ágyúk, érezzük, hogy csak, színpadi ágyúk. E színmű száraz története Bécs visszafoglalásának.

Hans Ludwig Held „Tamar.” Tragödia in vier Akten. („Hans Sachs Verlag” München). A biblia Tamar története. Jó versek, élet, mozgás, valószínűség híján. Mint. könyvdrama: nem rossz.

Hugo von Hofmannsthal „Der Rosenkavalier.” Komödie für Musik. (S. Fischer, Berlin.) A libretto tulajdonképpen nem szokott komolyan vett bírálat alapja lenni. (Elég hiba: mert nem tudom, miért nem írhatna, akár klasszikus értékű szövegre zenét a komponista!) Hofmannsthal komolyan vette feladatát, mikor e bájos muzsika megköltésére megírta rokoko darabját. Rokoko ez a vigjáték minden ízében, szeretkezéseitől le a bérencekig. Bárha már a mi színpadainkon is élvezhetnők ezt a vigoperát.

Willem Hutschenruyter „Das Beethovenhaus.” Nagy, ideális zeneszerző munkáit tisztán élvezhessük egy zenekar kellene, a mely csak az ő munkáit játsza, hogy művészi tökéletességre vigye. Külön felesleges és stilszerűtlen diszitésektől ment teremben játszásk Beethoven örökbecsű alkotásait. Hogy semmi oda nem való ne zavarja a megértő publikum élvezetét.

**Gramofonok
Hanglemezek**

**Imperátor Tűzszerző és Zseblámpák
részletfizetésre is**

Magyarországon legolcsóbban kaphatók:

TÓTH JÓZSEF gyári nagyraktára
S z e g e d, Könyök-u. 3.

Kérjen ingyen képes árjegyzéket!

Fonyó Soma

világítási vállalata Szeged, új Wagner palota. A városnak egyik kitűnően vezetett óriási raktárral rendelkező hiányt pótló speciális üzlete. Villamos- vagy légszeszvilágítási teljes berendezéseket szakszerűen készíti. Olcsó árak!!

Elsőrendű
gyártmányu

kerékpárok és varrógépek

az Alföldön a legolcsóbb bevásárlási forrás, kedvező részletek mellett is kaphatók

Szilvássy Jenőnél Szeged,

Jókai-utca 6. szám. (dr. Regdon-ház).

Kerékpár- és varrógép-alkatrészek nagy választékban. Szakszerű javító-műhely. Árjegyzék ingyen és bérmentve. **Telefon 654.**

!! Szenzációs könyvujdonság !!

Dr. Domokos L.: A magyar imperializmus.

Ára 3 kor. Kapható Ifj. Árvay Sándor könyvk. Szeged, Kárász-u. 10.

Kohn Béla, Szegeden Férfiszabó, Első Szegedi Müstoppoló — Oroszlán-utca 17. szám alatt. — Mindennemű STOPPOLÁSOK szövet- és selyemben a legnagyobb szakértelemmel készíttetnek. — Ugyiszintén MÉRTÉK SZERINTI MEGRENDELÉSEK gyorsan, pontosan és a legjutányosabban eszközöltetnek. —

Bluzok és Pongyolák a legszebb tavaszi ujdonságok megérkeztek. — Legnagyobb választék lüszter, chlot, disz, és mosó kötényekben.

Förster József, Kelemen-utca 7.

Központi
tejcsarnok
mellett

Arca szép és üde lesz, ha a világ legtökéletesebb arcszépítő szerét a Barcsay-féle **ORGONA VIRÁG CRÉMET** használja. Kapható tégelye 1 kor-ért **BARCSAY KÁROLY** gyógyszer-tárában

SZEGEDEN, Széchenyi-tér 12. szám.

PARAL PÁL

FINOM HENTESÁRUK GYÁRA
KELEMEN-UTCA

127—128. TELEFON 127—128.

A „NEWYORK“ kávéház

esténként kellemes szórakozást nyújt
változó műsorú mozgófényképekkel.

Elegáns uri öltönyök
Angol Raglanok
Földes Izsónál
Kárász-utca.

LEOPOLD-
NYOMDA
SZEGED.

Nem kell bosszankodni
a rosszul sikerült fűzők miatt,
mert raktáron tartunk fűzőket
a legdivatosabb formákban
Kor. 1.20.-tól, 20 Kor.-ig.

Női divat újdonságok
Harisnya különlegességek stb.

Pollák Testvérek

uri- és női divat üzletében

Telefon 855. Szegeden, Telefon 855.

Széchenyi-tér 17. és Csekonits-utca 6.

SZENTESÉN, Kossuth-utca.

Szolid szabott árak!

GÁL TESTVÉREK UTÓDAI

SPORT- DISZMU- JÁTÉK- KÖTÖTT- ÉS SZÖVÖTTÁRÚ
  — — KÜLÖNLEGESSÉGEK RAKTÁRA — —
 Telefon 834. SZEGED, KLAUZÁL-TÉR. Telefon 834.

Valódi Perzsa és Arga- | Dús raktár; Függyöny-
 man szőnyegek nagy | Ágy- és Asztal-
 - választékban - | - terítőknben -

Divatáruház a „Kék Csillaghoz” Szegeden

LEMLE

 Ajánlja a legválasztékosabb izlésnek megfelelő őszi KALAP ujdonságait; úgy hazai, mint a külföld legjelesebb gyártmányaiban. Uridivatcikkekben   állandó különlegességek

 Szeged, Klauzál-tér 6.

KLEIN ADOLF

az alföld legnagyobb cserépkályha raktára
 cementárú és műkögyáros
 építési anyag kereskedés

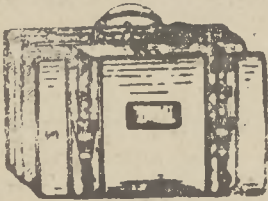
S Z E G E D

Laudon-utca 21. Mérey-utca 6. sz.

Telefon 231.

Lacher József

saját készítményű
BÖRÖNDÖK és bőrdísz-
művek nagy raktára.

Szeged, Iskola-utca 14. szám.
Brauswetterrel szemben.

VÉNIG GYULA

□ SZEGEDEN □

Uri-, női- és
orthopéd-cipész

□ Gizella-tér 3. sz. □
Balogh-ház.

— KÉZIMUNKAHÁZ —

Kézimunka árúk legolcsóbb bevásárlási helye Szeged, Kölcsey-utca 10.

— FISCHER IZSÓ. —

A legjobb zongorákat, pianókat és
harmóniumokat olcsóbban mint

bárhol **ÖZV. Kovács Istvánnénak**
az Alföld legnagyobb zongora raktá-
rában Szegeden, Feketesas-utca 9. sz.
alatt (a városháza mögött) kaphatja
megállapodás szerint részletfizetésre
és jótállás mellett.

|| A választék oly nagy, hogy ||
a fővárosi zongora raktá-
|| rokban sincs külömb. □ ||

Ugyanott használt zongorák becse-
réltetnek, vétetnek és eladatnak.
Zongorák és pianinók
□ bérbe is adatnak. □

Harisnyák csipkék,
díszek

legnagyobb választékban

WIGNER ANDOR

cégnél kaphatók

Kelemen-utca 7.

Modern tánczrendező.

Hogyan rendezzük a francia négyest
és körmagyart francia és magyar
vezényszavakkal, írta: **Krausz Armin**
okl. táncztanár. **Ára 40 fillér.**

Ha őszi a haja használja a **BARCSAY-féle Hajregulátort**

mely már néhány napi használat után visszaadja a hajnak eredeti színét
Kapható 1 és 2 koronás üvegekben,

Barcsay Károly gyógyszerárában Szegeden, Széchenyi-tér 12. szám.

Színházi látcsövek a legfinomabb üvegekkel,
szemüvegek, hőmérők, mindennemű hangsze-
rek a legjutányosabb árban kaphatók.

Braun János

hangszerkészítőnél és látse-
résznél Kárász-utca 15. sz.

— Telefon 157 —

A FOGAK ápolására
legjobb a
GERLE-
féle

„OXYGÉN” FOGVIZ

Ára
70 fill.

Kapható Szeged,
Klauzál-
térén, a Kigyó gyógy-
tárban

Valamennyi ismertett könyv kapható:
Ifj. Árvay Sándor könyvkereskedésé-
ben. Szeged Kárász-utca 10 sz.

Legkellemesebb szórakozóhely
a
„Royal kávéház”
— Telefonszám 106. —

„CIGANYSZERELEM”

hangjegye zongorára, énekhangra 6 Kor.
— Keringő zongorára K 2.40. —

Kapható: IFJ. ÁRVAY SÁNDORNÁL

„Jogi vizsgák letétele”

c. könyvet díjmentesen megküldi
D r. D O B Ó,
— Kolozsvár, Bolyai-u. 3. sz. —

**1911. Páris elfogadott legújabb fűződivatja
egyedül kapható**

Kúp Gyula és Társa

NŐI DIVATHAZÁBAN SZEGED.

HELVÁRAK

Földszinti és elsőemeleti páholy	10 K — f	Másodem. erkélyszék a többi sorokban	1 K 20 f
Másodemeleti páholy	7 K — f	Harmadem. erkélyszék az első sorban	— K 50 f
Páholszékek a díszpáholyban	3 K — f	Harmadem. erkélyszék a többi sorokban	— K 40 f
Zsölyveszék	2 K 40 f	Karzati zártszék	— K 30 f
Elsőrendű körszék az első hat sorban	2 K — f	Földszinti vagy II. emeleti állóhely	— K 80 f
Másodrendű körszék a többi sorokban	1 K 60 f	Harmademeleti állóhely	— K 30 f
Elsőrendű földszinti zártszék az első sorban	1 K 40 f	Tanuló- és katonajegy a földszinti és	
Másodr. földsz. zártszék a többi sorokban	1 K 20 f	másodemeleti állóhelyen	— K 60 f
Másodemeleti erkélyszék az első sorban	1 K 40 f	Karzati állóhely	— K 20

Jegypótdíjak 2–10 fillér.

Ruhatárban minden egyes darabért 10 fillér fizetendő. Látcső 40 fillér használati díjmellett a jegyszedőknél kapható.

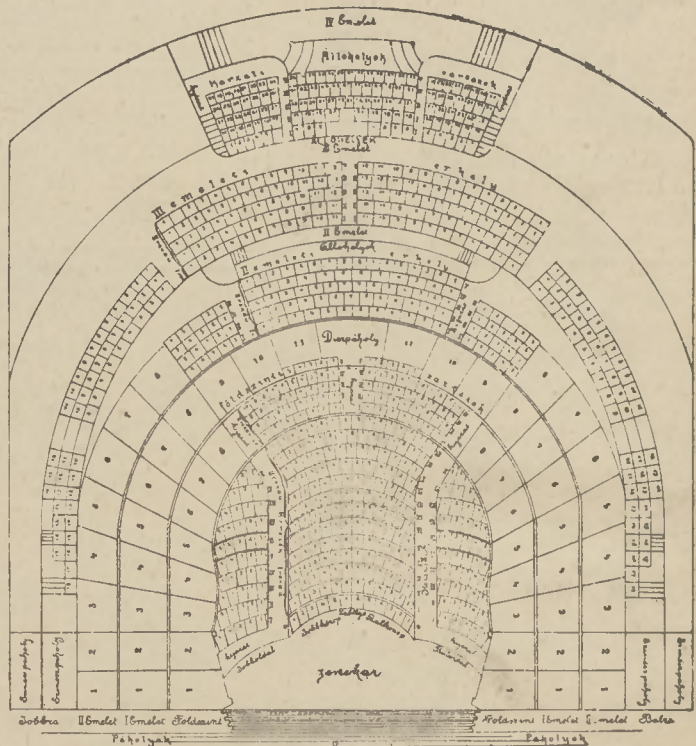

A színházi buffetben ÁRVAY SÁNDOR ÉS FIA cukrászata szolgálja ki a legfinomabb süteményeket, hűsítőket, likőröket, dessert borokat, és saját gyárt. □
□ manyú finom, országsszerte híres bonbonjait. □

Szeged városi színház

nézőterének tervjeze

Tervezte: A. Békésy. A színház építését az 1904. évi törvény határozta meg. A színház építését az 1904. évi törvény határozta meg.

A SZINHÁZI UJSÁG előfizetési ára

Egy évre . . . . . 6 korona | Egy hónapra . . . . . 60 fillér
Fél évre . . . . . 3 korona | Egyes szám ára . . . . . 10 fillér

Hirdetéseket felvesz a SZINHÁZI UJSÁG kiadóhivatala.

Nyomtatta a Leopold-nyomda Szeged, Kelemen-utca 2. Telefon 759.